ประโยค ๑ - ๒
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ประเทศสหรัฐอเมริกา

แปล โดยพยัญชนะ

๑. อลฺลกปฺปตาปสสฺสปิ โข ตโต อวิทูเร ว สนฏฺฐานํ โหติ ฯ โส ปกติยา วสฺสทิวเส สีตภเยน ผลาผลตฺถาย วนํ น ปวิสติ, ตํ รุกฺขมูลํ คนฺตฺวา สกุเณน ขาทิตมํสานํ อฏฺฐึ อาหริตฺวา โกฏฺเฏตฺวา รสํ ปจิตฺวา ปิวติ; ตสฺมา ตทิวสมฺปิ “อฏฺฐึ อาหริสฺสามีติ ตตฺถ คนฺตฺวา รุกฺขมูเล อฏฺฐึ ปริเยสนฺโต อุปริ ทารกสทฺทํ สุตฺวา โอโลเกนฺโต เทวึ ทิสฺวา “กาสิ ตฺวนฺติ วตฺวา, “มานุสิมฺหีติ, “กถํ อาคตาสีติ, “หตฺถิลิงฺคสกุเณน อานีตมฺหีติ วุตฺเต, “โอตราติ อาห ฯ “ชาติสมฺเภทโต ภายามิ อยฺยาติ ฯ “กาสิ ตฺวนฺติ ฯ “ขตฺติยาติ ฯ “อหมฺปิ ขตฺติโย วาติ ฯ “เตนหิ ขตฺติยมายํ กเถหีติ ฯ โส กเถสิ ฯ “เตนหิ อารุยฺห ปุตฺตกํ เม โอตาเรหีติ ฯ โส เอเกน ปสฺเสน อภิรุหณมคฺคํ กตฺวา อภิรุหิตฺวา ทารกํ คณฺหิตฺวา, “มา มํ หตฺเถน ฉุปีติ วุตฺเต, ตํ อจฺฉุปิตฺวา ว ทารกํ โอตาเรสิ ฯ เทวีปิ โอตริ ฯ อถ นํ อสฺสมปทํ เนตฺวา สีลเภทํ อกตฺวา ว อนุกมฺปาย ปฏิชคฺคิ, นิมฺมกฺขิกมธุ์ อาหริตฺวา สณฺชาตสาลึ อาหริตฺวา ยาคุ์ ปจิตฺวา อทาสิ ฯ เอวํ ตสฺมึ ปฏิชคฺคนฺเต สา อปรภาเค จินฺเตสิ “อหํ เนว อาคตมคฺคํ น คมนมคฺคํ ชานามิ, อิมินาปิ เม สทฺธึ วิสฺสาสมตฺตมฺปิ นตฺถิ; สเจ ปนายํ อมฺเห ปหาย กตฺถจิ คมิสฺสติ, อุโภปิ อิเธว มรณํ ปาปุณิสฺสาม, ยงฺกิญฺจิ กตฺวา อิมสฺส สีลํ ภินฺทิตฺวา, ยถา มํ น มุญฺจตุ, ตถา กาตุ์ วฏฺฏตีติ ฯ อถ นํ ทุนฺนิวตฺถทุปฺปารุตทสฺสเนน ปโลเภตฺวา สีลวินาสํ ปาเปสิ ฯ ตโต ปฏฺฐาย เทฺวปิ สมคฺคสำวาสं วสึสุ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. อเถกทิวสํ ตาปโส นกฺขตฺตโยคํ โอโลเกนฺโต ปรนฺตปสฺส นกฺขตฺตปีฬนํ ทิสฺวา “ภทฺเท โกสมฺพิยํ ปรนฺตปราชา มโตติ อาห ฯ “กสฺมา อยฺย เอวํ วเทสิ, กินฺเต เตน สทฺธึ อาฆาโต อตฺถีติ ฯ “นตฺถิ ภทฺเท นกฺขตฺตปีฬนมสฺส ทิสฺวา เอวํ วทามีติ ฯ สา ปโรทิ ฯ อถ นํ “กสฺมา โรทสีติ ปุจฺฉิตฺวา, ตาย ตสฺส อตฺตโน สามิกภาเว อกฺขาเต, อาห “มา ภทฺเท โรทิ, ชาตสฺส นาม นิยโต มจฺจูติ ฯ “ชานามิ อยฺยาติ ฯ “อถ กสฺมา โรทสีติ ฯ “ปุตฺโต เม กุลสนฺตกสฺส รชฺชสฺส อนุจฺฉวิโก, สเจ ตตฺรายํ ภวิสฺสติ, เสตจฺฉตฺตํ อุสฺสาปยิสฺสติ; อิทานิ มหาชานิโก วต ชาโตติ โสเกน โรทามิ อยฺยาติ ฯ “โหตุ ภทฺเท, มา จินฺตยิ; สจสฺส รชฺชํ ปตฺเถสิ, อหมสฺส รชฺชลภนาการํ กริสฺสามีติ ฯ อถสฺส หตฺถิกนฺตวีณญฺเจว หตฺถิกนฺตมนฺเต จ อทาสิ ฯ ตทา อเนกานิ หตฺถิสตสหสฺสานิ อาคนฺตฺวา วฏฺฏรุกฺขมูเล นิสีทนฺติ ฯ อถ นํ อาห “หตฺถีสุ อนาคเตสฺเวว, รุกฺขํ อภิรุหิตฺวา, เตสุ อาคเตสุ, อิมํ มนฺตํ วตฺวา อิมํ ตนฺตึ ปหร; สพฺเพ นิวตฺติตฺวา โอโลเกตุมฺปิ อสกฺโกนฺตา ปลายิสฺสนฺติ, อโถตริตฺวา อาคจฺเฉยฺยาสีติ ฯ โส ตถา กตฺวา อาคนฺตฺวา ตํ ปวตฺตึ อาโรเจสิ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ๑ - ๒

แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. อ.ที่เป็นที่อยู่ แม้ของพระดาบสชื่อว่าอัลลกัปปะแล ย่อมมี ในที่ไม่ไกล จากที่นั้น ฯ อ.พระดาบส นั้น ย่อมไม่เข้าไป สู่ป่า เพื่อประโยชน์ แก่ผลไม้น้อยและผลไม้ใหญ่ เพราะความกลัวต่อความหนาว ในวันแห่งฝนตามปกติ อ.พระดาบสนั้น ไปแล้ว สู่โคนแห่งต้นไม้ นั้น นำมาแล้ว ซึ่งกระดูก ของเนื้ออันนกจิกกินแล้ว ท. ทุบแล้ว ต้มแล้ว กระทำ ให้เป็นรส ย่อมดื่ม เพราะเหตุนั้น แม้ในวันนั้น อ.พระดาบสนั้น คิดแล้วว่า อ.เรา จักนำมา ซึ่งกระดูก ดังนี้ ไปแล้ว ในที่นั้น แสวงหาอยู่ ซึ่งกระดูก ที่โคนแห่งต้นไม้ ฟังแล้ว ซึ่งเสียงของทารก ในเบื้องบน แลดูอยู่ เห็นแล้ว ซึ่งพระเทวี กล่าวแล้วว่า อ.ท่าน เป็นใคร ย่อมเป็น ดังนี้ ครั้นเมื่อคำว่า อ.ดิฉัน เป็นหญิงมนุษย์ ย่อมเป็น ดังนี้ อันพระเทวี ตรัสแล้ว ถามแล้วว่า อ.ท่าน เป็นผู้มาแล้ว อย่างไร ย่อมเป็น ดังนี้ ครั้นเมื่อคำว่า อ.ดิฉัน เป็นผู้อันนกตัวมีเพศเพียงดังเพศแห่งช้างนำมาแล้ว ย่อมเป็น ดังนี้ อันพระเทวี ตรัสแล้ว กล่าวแล้วว่า อ.ท่าน จงข้ามลง ดังนี้ ฯ อ.พระเทวี ตรัสแล้วว่า ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า อ.ดิฉัน ย่อมกลัว แต่ความเจือปนแห่งชาติ ดังนี้ ฯ อ.พระดาบส ถามแล้วว่า อ.ท่าน เป็นใคร ย่อมเป็น ดังนี้ ฯ อ.พระเทวี ตรัสแล้วว่า อ.ดิฉัน เป็นกษัตริย์ ย่อมเป็น ดังนี้ ฯ อ.พระดาบส กล่าวแล้วว่า แม้ อ.เรา เป็นกษัตริย์เทียว ย่อมเป็น ดังนี้ ฯ อ.พระเทวี ตรัสแล้วว่า ถ้าอย่างนั้น อ.ท่าน จงกล่าว ซึ่งมายาแห่งกษัตริย์ ดังนี้ ฯ อ.พระดาบส นั้น กล่าวแล้ว ฯ อ.พระเทวี ตรัสแล้วว่าถ้าอย่างนั้น อ.ท่าน ขึ้นแล้ว ยังบุตรน้อย ของดิฉัน จงให้ข้ามลง ดังนี้ ฯ อ.พระดาบส นั้น กระทำแล้ว ซึ่งหนทางเป็นที่ขึ้นไปเฉพาะ โดยข้าง ข้างหนึ่ง ขึ้นเฉพาะแล้ว รับแล้ว ซึ่งทารก ครั้นเมื่อคำว่า อ.ท่าน อย่าถูกต้องแล้ว ซึ่งดิฉันด้วยมือ ดังนี้ อันพระเทวี ตรัสแล้ว ไม่ถูกต้องแล้ว ซึ่งพระเทวี นั้นเทียว ยังทารก

ให้ข้ามลงแล้ว ฯ แม้ อ.พระเทวี เสด็จข้ามลงแล้ว ฯ ครั้งนั้น อ.พระดาบส นำไปแล้ว ซึ่งพระเทวี นั้น สู่อาศรมบท ไม่กระทำแล้ว ซึ่งความขาดแห่งศีลเทียว ปฏิบัติแล้ว ด้วยความเอ็นดู อ.พระดาบส นำมาแล้ว ซึ่งน้ำผึ้งอันมีตัวผึ้งออกแล้ว นำมาแล้ว ซึ่งข้าวสาลีอันเกิดเองแล้ว ต้มแล้ว ซึ่งข้าวต้ม ได้ให้แล้ว ฯ ครั้นเมื่อดาบสนั้น ปฏิบัติอยู่อย่างนี้ อ.พระเทวี นั้น ทรงดำริแล้ว ในกาล อันเป็นส่วนอื่นอีกว่า อ.เรา ย่อมรู้ ซึ่งหนทาง แห่งตน มาแล้ว หามิได้นั่นเทียว อ.เรา ย่อมรู้ ซึ่งหนทางเป็นที่ไป หามิได้ อ.เหตุ แม้สักว่าความคุ้นเคย กับด้วยพระดาบสแม้นี้ ย่อมไม่มี แก่เรา ก็ ถ้าว่า อ.พระดาบสนี้ ละแล้ว ซึ่งเรา ท. จักไป ในที่ไหน ๆ ไซร้ อ.เรา ท. แม้ทั้งสอง จักถึง ซึ่งความตาย ในที่นี้ นั่นเทียว อ.อัน อันเรา กระทำ ซึ่งกรรม อย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วจึงทำลาย ซึ่งศีล ของพระดาบสนี้ แล้วจึงกระทำ โดย- อ.พระดาบสนี้ จงไม่ปล่อย ซึ่งเรา โดยประการใด -ประการนั้น ย่อมควร ดังนี้ ฯ ครั้งนั้น อ.พระเทวี ทรงประเล้าประโลมแล้ว ซึ่งพระดาบสนั้น ด้วยการแสดงซึ่งผ้าอันตนนุ่งแล้วไม่ดีและผ้าอันตนห่มแล้วไม่ดี ทรงยังพระดาบส ให้ถึงแล้ว ซึ่งความพินาศ แห่งศีล ฯ อ.ชน ท. แม้สอง อยู่แล้ว อยู่พร้อมแห่งชนผู้พร้อมเพรียงกัน จำเดิม แต่กาล นั้น ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. ต่อมาในวันหนึ่ง พระดาบส ตรวจดูความประกอบแห่งดาวนักษัตร เห็นความหม่นหมองแห่งดาวนักษัตรของพระเจ้าปรันตปะ จึงตรัสว่า นางผู้เจริญ พระเจ้าปรันตปะในกรุงโกสัมพีสวรรคตแล้ว ฯ พระราชเทวี ถามว่า พระผู้เป็นเจ้า เหตุไร ท่าน จึงตรัสอย่างนี้ ท่านมีความอาฆาตกับพระเจ้าปรันตปะนั้นหรือ ฯ พระดาบสตอบว่า ไม่มี นางผู้เจริญ เราเห็นความเศร้าหมองของดาวนักษัตร ของพระเจ้าปรันตปะ จึงพูดอย่างนี้ ฯ พระราชเทวี ทรงกันแสงแล้ว ฯ ครั้งนั้น พระดาบส จึงตรัสถามพระราชเทวีนั้นว่า เพราะเหตุไร ท่านจึงร้องไห้ เมื่อพระราชเทวีตรัสบอกความที่พระเจ้าปรันตปะนั้นเป็น

พระสวามีของพระองค์แล้วจึงตรัสว่า อย่าร้องไห้ไป นางผู้เจริญ ธรรมดาสัตว์ผู้เกิดแล้ว ย่อมมีความตายแน่แท้ ฯ พระราชเทวีตอบว่า หม่อมฉันทราบพระผู้เป็นเจ้า ฯ พระดาบสตรัสถามว่า เมื่อเป็นอย่างนี้ ไฉน ท่านจึงร้องไห้ ฯ พระราชเทวีตอบว่า พระผู้เป็นเจ้า หม่อมฉันร้องไห้ เพราะความโศกว่า บุตรของหม่อมฉัน เป็นผู้ควรแก่ราชสมบัติอันเป็นของตระกูล ถ้าว่า บุตรคนนี้จักอยู่ในเมืองนั้น เขาจักให้ยกเศวตฉัตรขึ้น บัดนี้ เขาเกิดเป็นผู้เสื่อมใหญ่เสียแล้ว* ฯ พระดาบสจึงตรัสว่า ช่างเถอะ นางผู้เจริญ อย่าคิดไปเลย ถ้าว่า ท่านปรารถนาราชสมบัติให้บุตรนั้น ฉันจักทำอาการให้เขาได้ราชสมบัติ ฯ ครั้งนั้น พระดาบสได้ให้พิณและมนต์อันยังช้างให้ใคร่ แก่พระกุมารนั้นแล้ว ฯ ในกาลนั้น ช้างหลายแสนเชือก มาหมอบอยู่ที่โคนต้นไทรย้อย ฯ ลำดับนั้น พระดาบสจึงตรัสกะพระกุมารนั้นว่า เมื่อช้างทั้งหลาย ยังมาไม่ถึงนั่นแล เจ้าจงขึ้นต้นไม้ เมื่อช้างทั้งหลายมาถึงแล้ว จงร่ายมนต์บทนี้ ดีดสายพิณสายนี้ ช้างทั้งหมดไม่อาจแม้จะหันกลับแลดู จักหนีไป ทีนั้น เจ้าพึงลงมา ฯ กุมารนั้น ทรงทำตามนั้นแล้ว กลับมากราบทูลความเป็นไปแล้ว ฯ

พระราชปริยัติสุธี ปิยาจาโร วัดธรรมามูล จ.ชัยนาท แปล
สนามหลวงแผนกบาลี ตรวจแก้.

* หรือแปลว่า “พระราชเทวี ตอบว่า พระผู้เป็นเจ้า บุตรของหม่อมฉัน เป็นผู้ควรแก่ราชสมบัติอันเป็นของตระกูล ถ้าว่า บุตรคนนี้จัดอยู่ในเมืองนั้น เขาจักให้ยกเศวตฉัตรขึ้น บัดนี้ เขาเกิดเป็นผู้เสื่อมใหญ่เสียแล้ว เพราะความโศกถึงอย่างนี้ หม่อมฉันจึงร้องไห้”